

Kitabu cha Danieli - Namba Ishirini na Saba

هکیدی ن یی ن یی ه ی ک ی رف ه ی

Jeff Pippenger

2023-12-22

नेबूकदनेस्सरको दोस्रो सपनाले “अन्त्यको समय”लाई चनिहति गर्दछ, जब उपासकहरूको दुई वर्गलाई 1798 मा खोलिएको “ज्ञानको वृद्धि” जाँच्न र बुझ्न आउन बोलाइन्छ। त्यसपछि दानयियेललाई बेल्तेशस्सरको रूपमा पनी चिनाइन्छ, यसरी उसलाई परमेश्वरका करारबद्ध जनको रूपमा पहिचान गराइन्छ, कनिकानामको परिवर्तनले भविष्यवाणीगत रूपमा करारसम्बन्धलाई चनिहति गर्दछ। नेबूकदनेस्सरले दानयियेलमा पवतिर आत्माको उपस्थितिलाई स्वीकार गरे, र दानयियेलसँगको आफ्नो वगितको अनुभवका आधारमा उनले “कुनै रहस्यले” दानयियेललाई अपठ्यारोमा पार्दैन भन्ने ठाने, तर यस सपनाको रहस्यले दानयियेललाई अपठ्यारोमा पारेको थियो।

E Belteshatsari, mchimwa wa wachawi, kwa kuwa ninajua ya kwamba roho ya miungu watakatifu imo ndani yako, wala hakuna siri ikusumbuzayo, niambie maono ya ndoto yangu niliyoiona, na tafsiri yake. Basi haya ndiyo yaliyokuwa maono ya kichwa changu kitandani mwangu: Nikaona, na tazama, mti ulikuwa katikati ya dunia, na kimo chake kilikuwa kikubwa. Mti ule ukakua, ukawa na nguvu, na kimo chake kikafika mbinguni, na kuonekana kwake hadi mwisho wa dunia yote; majani yake yalikuwa mazuri, na matunda yake mengi, na ndani yake mlikuwa na chakula kwa wote; wanyama wa porini walikuwa na kivuli chini yake, na ndege wa mbinguni walikaa katika matawi yake, na wote wenye mwili walilishwa kutokana nao. Nikaona katika maono ya kichwa changu kitandani mwangu, na tazama, mlinzi, naye aliye mtakatifu, akashuka kutoka mbinguni; akalia kwa sauti kuu, akasema hivi, Ukate mti ule, uyakate matawi yake, uyapukutishe majani yake, na kuyatawanya matunda yake; wanyama na waondoke chini yake, na ndege waondoke katika matawi yake; walakini shina la mizizi yake lisalie katika nchi, naam, likiwa limefungwa kwa pingu ya chuma na shaba, katika majani mabichi ya kondeni; na liloweshwe kwa umande wa mbinguni, na sehemu yake na iwe pamoja na wanyama katika majani ya nchi; moyo wake ubadilishwe usiwe wa mwanadamu, naye apewe moyo wa mnyama; na nyakati saba zipite juu yake. Neno hili ni kwa amri ya walinzi, na dai hili kwa neno la watakatifu; kusudi walio hai wapate kujua ya kuwa Aliye Juu Sana humiliki katika ufalme wa wanadamu, naye humpa ye yote amtakaye, tena humweka juu yake aliye mnyonge kuliko wanadamu wote. Ndoto hii mimi, Mfalme Nebukadreza, nimeiona. Basi sasa wewe, E Belteshatsari, itangaze tafsiri yake, kwa kuwa wenye hekima wote wa ufalme wangu hawawezi kunijulisha tafsiri yake; lakini wewe waweza; kwa maana roho ya miungu watakatifu imo ndani yako. Ndipo Danieli, ambaye jina lake lilikuwa Belteshatsari, akastaajabu kwa muda wa saa moja, na mawazo yake yakamsumbua. Mfalme akanena, akasema, Belteshatsari, ndoto hii, wala tafsiri yake, isikusumbue. Belteshatsari akajibu, akasema, Bwana wangu, ndoto hii na iwe kwao wakuchukiao, na tafsiri yake kwa adui zako. Danieli 4:9–19.

Daniel “kumuhangayika” kuhusiana na ndoto na tafsiri yake, kwa maana anaweza kuelewa jinsi ambavyo Nebukadneza angeweza kuudhika kwa sababu ya tafsiri hiyo; lakini mara Nebukadneza anapomtia moyo aseme, Danieli humletea Nebukadneza onyo la hukumu ijayo. Onyo hilo la

hukumu ijayo ni ishara ya onyo la malaika wa kwanza aliyewasili wakati wa mwisho, mwaka 1798.

Awo Daniel, uyo eriina lye lyali Berutesazzaali, ne yeewuunya okumala essaawa emu, era ebirowoozo bye ne bimweraliikiriza. Kabaka n'ayogera n'agamba nti, Berutesazzaali, ekirooto oba amakulu gaakyo bikutawaanya. Berutesazzaali n'addamu n'agamba nti, Mukama wange, ekirooto kibeere eri abo abakukyawawa, n'amakulu gaakyo eri abalabe bo. Danyeri 4:19.

Danieri alistaajabishwa “kwa muda wa saa moja.” “Saa” hiyo ni mojawapo ya mara tano ambapo neno “saa” linapatikana katika kitabu cha Danieli, wala halionekani mahali pengine popote katika Agano la Kale. Hapa linawakilisha kipindi cha wakati ambapo Danieli, akiwawakilisha “wenye hekima” wanaoelewa kuongezeka kwa maarifa, hujiandaa kutoa onyo la malaika wa kwanza, linalotangaza kufunguliwa kwa hukumu ya uchunguzi tarehe 22 Oktoba, 1844. Tafsiri ya Danieli ya ndoto hiyo inajumuisha, si tangazo tu la hukumu inayokuja, bali pia mwito kwa Nebukadneza kuacha dhambi, ukiwawakilisha injili ya milele ya malaika wa kwanza. “Saa” hiyo ingewekwa kinabii wakati wa mwisho, mwaka 1798, wakati malaika wa kwanza alipoingia katika historia. Malaika wa kwanza aliingia katika historia mwaka 1798, mwishoni mwa “nyakati saba” za kisasi cha Mungu kilicholetwa juu ya ufalme wa kaskazini, kilichoanza mwaka 723 KK.

Auez ku these be a dxaays of vengeance, dr ta all things hwich are writed may be fulfilled. Auez woe unto them ta are with child, an ta them ta give suck, in those dxaays! dr there shall be great distress in the land, an wrath upon this people. An they shall fall by the edge of the sword, an shall be led away captive into all nations: an Jerusalem shall be trodden down of the Gentiles, until the times of the Gentiles be fulfilled. Luke 21:22–24.

Nebukadnezar alipaswa kuishi akiwa na moyo wa mnyama kwa kipindi cha kisasi cha Mungu kilicholetwa juu ya ufalme wa kaskazini wa Israeli, kwa maana Nebukadnezar alikuwa mfalme wa kaskazini. Luka anakitaja kipindi hicho hicho kuwa ni “nyakati” (“nyakati za Mataifa”), kwa wingi, anapoonyesha hatua ya mwisho ya kukanyagwa chini kwa Yerusalemu.

Û ew ê bi devê شمشêrê bikevin, û wekî dîl bibin û were birin nav hemû neteweyan; û Orşelîmê dê jî aliyê neteweyên ne-Cihû ve were pêşdaxistin, heta ku demên neteweyan tamam bibin. Lûqa 21:24.

Mu kitabo ky'Ibyahishuwe, ibihe by'Abanyamahanga byo gukandagira ahera n'ingabo byaranzwe gusa nk'imyaka igihumbi na magana abiri na mirongo itandatu, kuko byari bishimangira gusa igihe cy'itotezwa rya gipapa.

Naye lupangu lwa panze lwa itempelo ululeke, ndipo usaluyese; pakuti laperekedwa kwa Amitundu; ndipo iwo adzapondereza mzinda wopatulika kwa miyezi makumi anayi ndi iwiri. Ndipo ndidzapatsa mphamvu kwa mboni zanga ziwiri, ndipo izo zidzalosera kwa masiku chikwi chimodzi mazana awiri ndi makumi asanu ndi limodzi, zitavala ziguduli. Chivumbulutso 11:2, 3.

Ujumbe wa onyo aliopewa Nebukadneza na Danieli unawakilisha onyo la hukumu inayokuja. Kufika kwa ujumbe huo wa onyo kumewekwa kwa njia ya kiishara katika mwaka 1798, ambao

ndio wakati malaika wa kwanza alipowasili kuonya juu ya hukumu ya uchunguzi inayokaribia. Hukumu iliyotabiriwa juu ya Nebukadreza ilitokea katika matumizi ya pili ya neno “saa” katika sura ya nne.

Yote haya yakampata mfalme Nebukadreza. Hata mwisho wa miezi kumi na miwili alikuwa akitembea katika jumba la ufalme wa Babeli. Mfalme akanena na kusema, Je! si Babeli huu mkuu, nilioujenga kuwa makao ya ufalme kwa uweza wa nguvu zangu, na kwa heshima ya ukuu wangu? Neno lilipokuwa bado kinywani mwa mfalme, sauti ikashuka kutoka mbinguni, ikisema, Ee mfalme Nebukadreza, wewe unaambiwa hivi; ufalme umeondoka kwako. Nao watakufukuza kutoka kati ya wanadamu, na makao yako yatakuwa pamoja na wanyama wa mwituni; watakulisha majani kama ng’ombe, na nyakati saba zitapita juu yako, hata utakapojua ya kuwa Aliye Juu anatawala katika ufalme wa wanadamu, naye humpa yeye amtakaye. Saa iyo hiyo jambo lile likatimizwa juu ya Nebukadreza; naye akafukuzwa kutoka kati ya wanadamu, akala majani kama ng’ombe, na mwili wake ukalowana na umande wa mbinguni, hata nywele zake zikakua kama manyoya ya tai, na kucha zake kama makucha ya ndege. Danieli 4:28–33.

Upuhuru uo wa mbere wahikoneirwe, waisa mu “saa” yiyene Nebukadreza asutulire omutima gwakwe mu lwikomo. Upuhuru wa kuhurikisya wa mbere wahikoneirwe, waisa “saa” ya Upuhuru wa kuhurikisya wa Ngai we yatandika.

Muaj tê “sâng” rîm rai lăm Kutkrih muârng 22, 1844, bêî tâu sǝng klâs khon thâw, têî thâw pǎng pǝrng dǝng “khon khît sîng” la “khon chua” nai Daniel bôt sip-sǝng, la têî ko pǎng pǝrng dǝng “khon khît sîng” ru “khon ngu” nai upmâ khong sîp sao phra, la têî ko pǎng pǝrng dǝng phuak têî dai rap khwâm chôptham dôai khwâm sêua nai Habakkuk bôt sǝng, têî thûk tam khân kap phuak têî sadaeng laksanâ diaokan kap têî Nebuchadnezzar mî nai “sâng” têî kham phiphâksa khong khao maa.

Talai, mutima wakwe wa kuvimbika kawawama munda yakwe ko; kanshi omulungami akekala no bumi ku lwitabilo lwakwe. Habakkuk 2:4.

Ku mirongo itatu yose, amatsinda abiri yo muri buri murongo yagaragajwe igihe “isaha” y’urubanza rwe yageraga ku wa 22 Ukwakira 1844, ari na byo “isaha” y’urubanza rwa Nebukadinezari igereranya. Umwaka wa 1798 wari iherezo ry’uburakari bwa “mbere” bw’“ibihe birindwi,” igihe ubupapa bwahagarikaga gutera imbere, kuko bwahawe igikomere cyica.

Nendua atenda kulingana na mapenzi yake mwenyewe; naye atajiinua, na kujitukuza juu ya kila mungu, naye atasema maneno ya ajabu juu ya Mungu wa miungu, naye atafanikiwa hata ghadhabu itakapokamilika; kwa maana lile lililoamuliwa litatendeka. Danieli 11:36.

1844, waakyu gw’okwinyibwa okw’“oluvannyuma”:

Y alisema, Tazama, nitakujulisha yatakayokuwapo katika mwisho wa ghadhabu; kwa maana mwisho utakuwa wakati ulioamriwa. Danieli 8:19.

Omuko ogusooka okwêkozesa ekigambo “hour,” mu Daniel esuula ya kana, gukiikirira 1798; ekyali enkomerero y’“ogusooka” ku busungu bwa Katonda obwa “emirundi musanvu” eri

obwakabaka obw'obukiikakkono bwa Isiraeri; okutuuka kw'obubaka bwa malayika ow'olubereberye mu kiseera eky'enkomerero; era n'enkomerero y'“emirundi musanvu” gya Nebukadduneeza ku “nkomerero y'ennaku.”

Daniel chani nne, matumizi ya pili ya neno “saa,” yanawakilisha mwaka 1844; ambao ulikuwa mwisho wa ghadhabu ya “mwisho” ya “nyakati saba,” dhidi ya ufalme wa kusini wa Yuda. Pia ulikuwa kuwasili kwa hukumu ya uchunguzi, na hukumu binafsi ya Nebukadneza.

Chabuta ya kwanza yeleza historia ya mchakato wa majaribu ya hatua tatu, na yaonyesha kutiwa nguvu kwa ujumbe wa malaika wa kwanza mnamo Agosti 11, 1840. Chabuta ya nne yawakilisha kufika kwa ujumbe wa malaika wa kwanza wakati wa mwisho katika mwaka 1798, nayo yapaswa kuwekwa juu ya chabuta ya kwanza. Chabuta ya nne yakazia ujumbe wa malaika wa kwanza na onyo lake la hukumu inayokaribia, nayo yaonyesha Oktoba 22, 1844, na kufika kwa ujumbe wa malaika wa tatu.

ين اكهووترگكهه متههال يو اتهرهس اهوره وکل هب ،مزی تن ئفدهئ اهن مت کهن یاتهرهس موکئپ ناوهئ ییاتؤک و ،مزی تن ئفدهئ ییاتؤک یووژئم اهوره ئس ات کهه یناکهش هب .نهدم ناشن شاکیرمهئ اهوره ،رهس مشلهب یلأحتههئاش و ،جنئپ یش هب .ساب رهب نهخده اکیرمهئ ین اكهووترگكهه متههال يو .نهدم زارمتواه ادمكهه ی مشهب ئس وهئ ل هگل

Wêneya yekê, ku bi wêneya çaran re têkildar e, tevgera ferîşteya yekem û dîroka wê demê nîşan dide ku pirtûka Danyêlê di dema dawiyê de, di sala 1798-an de, hat vekirin. Peyama ku wê demê hat vekirin, bi dîtina çemê Ulayê tê sembolîzekirin; ew dîtin zêdebûna zanînê temsîl dike ku di hundirê wêneyên heftan, heştan û nehan ên Danyêlê de heye.

هل ،هوش مراکبن ايور وي ،مت لاي ناد ام ين عي ،مت ام يک لاک مي يرد هپ رصا شل ي ب هاش .تن طل س د لوشو يساد وا ؛لديلو يک ايور هپ ام وا .هو يوش مراکبن مت ام ل خ يرمول هپ يچ مت سورو ايور ي غه يک ايور هپ ام وا ؛مد يک تيالو هپ مال ي ع د يچ ،مو يک ين ام نشوش هپ مز ون ،لديلو يم هلک يچ ٢ ،١٠٨ لاي ناد .مو مراغ رپ دنيس يالوا د مز وا ،لديلو

Sura ya kwanza hadi ya tatu, zikipatana na sura ya tano, zinawakilisha mwendo wa malaika wa tatu, na historia ya wakati ambapo kitabu cha Danieli kilifunuliwa mwaka 1989. Ujumbe uliokuwa umefunuliwa wakati huo umefananishwa kwa ishara na njozi ya Mto Hiddekeli, unaowakilisha kuongezeka kwa maarifa yaliyomo ndani ya sura ya kumi, ya kumi na moja, na ya kumi na mbili.

Na mu lunaku olw'amakumi abiri mu buna olw'omwezi ogusooka, bwe nnali ku mabbali g'omugga omunene, gwe Hiddekeli. Daniel 10:4.

Tukijatulizya mu cihande cikwiza ukulangulukila kwesu pa lukomo lwa Nebukadineza na Belshazari.

“Ku nawu ulazima wa kujifunza kwa ukaribu zaidi Neno la Mungu. Hasa Danieli na Ufunuo vinapaswa kupewa uangalifu kuliko wakati wowote uliopita katika historia ya kazi yetu. Huenda tukawa na machache zaidi ya kusema katika baadhi ya maeneo kuhusu mamlaka ya Kirumi na upapa, lakini yapasa tuelekeze usikivu kwa yale ambayo manabii na mitume wameandika chini ya uvuvio wa Roho wa Mungu. Roho Mtakatifu ameyaumba mambo kwa namna hiyo, katika kutolewa kwa unabii na katika matukio yaliyoonyeshwa, ili kufundisha

kwamba chombo cha kibinadamu kinapaswa kuwekwa mbali na macho, kifichwe ndani ya Kristo, na Bwana Mungu wa mbinguni pamoja na sheria Yake watukuzwe.

“Soma buku la Danieli. Leteleka, hatua kwa hatua, historia ya falme zilizowakilishwa humo. Tazama wanasiasa, mabaraza, majeshi yenye nguvu, nawe uone jinsi Mungu alivyotenda ili kuishusha kiburi cha wanadamu na kuutupa utukufu wa kibinadamu mavumbini. Mungu peke yake ndiye anayewakilishwa kuwa mkuu. Katika njozi ya nabii anaonekana akimwangusha mtawala mmoja mwenye nguvu na kumwinua mwingine. Anafunuliwa kuwa Mfalme wa ulimwengu wote, aliye karibu kuusimamisha ufalme Wake wa milele—Mzee wa siku, Mungu aliye hai, Chemchemi ya hekima yote, Mtawala wa wakati wa sasa, Mfunuaji wa mambo yajayo. Soma ukaelewe jinsi mwanadamu alivyo maskini, alivyo dhaifu, alivyo wa muda mfupi, alivyo mwenye kukosa, alivyo na hatia, anapoinua nafsi yake kuelekea ubatili.

Roho Mtakatifu kupitia Isaya hutuongoza kwa Mungu, Mungu aliye hai, kuwa ndiye kitu kikuu cha kuangaliwa—kwa Mungu kama alivyofunuliwa katika Kristo. “Kwa maana tumezaliwa mtoto, tumepewa mwana; na mamlaka yatakuwa begani mwake; na jina lake litaitwa wa Ajabu, Mshauri, Mungu Mwenye Nguvu, Baba wa Milele, Mfalme wa Amani” [Isaya 9:6].

“Ulumuli ulu Daniele avweti ku Nguluve cakuzeneka mukatamo lwene, lwavishile cimweka ngowo ku mazuba aa ku malisilo. Imwesu ayo amwene ku nkanda za Ulai na Hiddekel, milonga minene ya Shinari, lino yali mu kutelamo ku kutumbuka, eciyece cose cakalongolwela cikaiza kuhingilila kupepi.”

“Yahudi taifa lilipokuwa katika hali gani wakati unabii wa Danieli ulipotolewa, yatafakarini. Waisraeli walikuwa utumwani, hekalu lao lilikuwa limeharibiwa, na huduma za hekalu zilikuwa zimesimamishwa. Dini yao ilikuwa imejikita katika sherehe za mfumo wa dhabihu. Walikuwa wamezifanya namna za nje kuwa za muhimu kuliko yote, hali walipokuwa wamepoteza roho ya ibada ya kweli. Huduma zao zilikuwa zimeharibiwa kwa mapokeo na desturi za upagani, na katika kutekeleza ibada za dhabihu hawakuangalia zaidi ya kivuli kufikia uhalisi wenyewe. Hawakumtambua Kristo, sadaka ya kweli kwa ajili ya dhambi za wanadamu. Bwana alitenda ili kuwapeleka watu utumwani, na kusimamisha huduma za hekalu, kusudi sherehe za nje zisije zikawa jumla yote ya dini yao. Kanuni zao na matendo yao vilipaswa kutakaswa mbali na upagani. Huduma ya taratibu za ibada ilisimama ili huduma ya moyo ifufuliwe. Utukufu wa nje uliondolewa ili ule wa kiroho udhihirishwe.” Manuscript Releases, juzuu ya 16, 333, 334.